

Innst. 222 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:32 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll, Per Sandberg, Siri A. Meling, Elisabeth Røbekk Nørve, Linda C. Hofstad Helleland og Lars Myraune om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2011 fremme en sak for Stortinget om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal – med konkrete tiltak for å sikre en sikker og effektiv energiforsyning med akseptable priser til husholdninger og industri i regionen i årene fremover.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Espen Granberg Johnsen, Marianne Marthinsen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, peker på at kraftsituasjonen i Midt-Norge er stram, og at det er

kraftunderskudd i regionen. Dette har som konsekvens at prisen på strøm i Midt-Norge til tider er høyere enn i andre deler av landet. Komiteen peker på at dette er en situasjon som skaper utfordringer for folk og næringsliv i regionen.

Komiteen viser til at situasjonen vinteren 2010/2011 er særlig utfordrende. Fyllingsgraden i vannmagasinene er på et historisk lavt nivå (41 prosent i Midt-Norge ved utgangen av 2010) som en konsekvens av flere tørre år på rad, og problemer i det nordiske kraftmarkedet vinteren 2009/2010. I tillegg til dette har vi hatt to kalde vintre. Dette har ført til at kraftforbruket i 2010 var rekordhøyt. Den forrige rekorden i forbruk var i 2008, da var forbruket nærmere 129 TWh. I 2010 var forbruket 132 TWh. Komiteen understreker at Norge i 2010 var netto importør av kraft.

Komiteen understreker videre at det langsiktige målet for kraftpolitikken er en så lik pris som mulig over hele landet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at viktige grunner til at situasjonen vinteren 2009/2010 og 2010/2011 har blitt ekstra alvorlig, med tilhørende svært høye priser, er kaldt vær og lite nedbør, samt utfall av kjernekraftproduksjon i Sverige. Dette er forhold som de politiske myndigheter i Norge ikke rår over. Samtidig har imidlertid regjeringens politikk over lengre tid bidratt til at Trøndelag og Møre og Romsdal har hatt en anstrengt kraftforsyning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til statsrådets svar til komiteen av 15. desember 2010, jf. brev vedlagt, hvor det blant annet framgår at regjeringen har tatt kraftsitua-

sjonen i Midt-Norge på alvor. Det er imidlertid en omfattende oppgave å få gjenopprettet kraftsituasjonen i regionen etter de alvorlige ubalanser som var skapt. Disse medlemmer viser til at regjeringen etter tiltredelsen høsten 2005 har iverksatt omfattende tiltak for å bedre situasjonen i regionen. Det er to hovedelementer i regjeringens politikk:

- Tiltak i regi av Statnett.
- Satsingen på fornybar energi og energieffektivisering.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har mangedoblet innsatsen innenfor disse områdene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at regjeringen har sagt nei til nye gasskraftverk i Midt-Norge uten CO₂-rensing, samtidig som den ikke vil finansiere merkostnadene en slik rensing vil medføre. Disse medlemmer har tatt til orde for at det første fullskala anlegget i Norge for CO₂-rensing, finansiert av staten, bør flyttes fra Mongstad til et bedre egnet sted, og har pekt på Midt-Norge som et naturlig område. Disse medlemmer mener at regjeringen altfor lenge har låst seg til Mongstad-sporet, og at dette har bidratt til å svekke kraftforsyningen andre steder i landet. Disse medlemmer har merket seg at realiteten er at dersom fullskala rensing av gasskraftverk i Norge skal realiseres innen overskuelig fremtid, må det skje et annet sted enn på Mongstad.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, peker videre på at grønne sertifikater, som skulle utløse store investeringer i ny fornybar kraftproduksjon, har blitt forsinket i mer enn 5 år fordi regjeringen i 2006 valgte å bryte forhandlingene med Sverige. Nå vil et slikt sertifikatmarked etter alt på dømme være på plass fra 1. januar 2012. Med regjeringen Bondevik II sitt opplegg ville en slik ordning kunne vært på plass fra 2007. Dette har gjort at investeringer i ny fornybar kraftproduksjon har blitt forsinket.

Flertallet viser videre til at regjeringen har lagt opp til en uholdbar lang saksbehandlingstid, ofte opp mot 5 år, for konsesjonssøknader om ny kraftproduksjon, blant annet fra småkraftverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har tidligere foreslått å delegere konsesjonsbehandlingen for mikro- og minikraftverk til kommunene. Dette ville blant annet ha frigitt kapasitet hos NVE. Disse medlemmer har også foreslått økte bevilgninger for å styrke saksbehandlingskapasiteten hos NVE.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser videre til at den planlagte forbindelsen Ørskog–Fardal er blitt forsinket på grunn av lang saksbehandlingstid i regjeringen. I 2006 lovt daværende olje- og energiminister Odd Roger Enoksen at den skulle være på plass innen 2011. Nå sier regjeringen at den tidligst ville vært på plass i 2015. Det betyr at befolkningen i Midt-Norge må belage seg på enda flere vintre med skyhøye strømpriser.

Flertallet viser til at regjeringen i 2006 lovt en handlingsplan for kraftforsyningen i Midt-Norge som skulle være klar tidlig på høsten samme år. 4 1/2 år senere er denne handlingsplanen ennå ikke presentert.

Flertallet mener at der er behov både for å styrke overføringsforbindelsene inn i Midt-Norge fra andre deler av landet og fra Sverige, samt å styrke regional kraftproduksjon fra gasskraftverk og fornybare energikilder, samt tiltak for energiøkonomisering.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn forslaget i Dokument 8:32 S (2010–2011).

Komiteen peker på at Statnett legger opp til en storstilt opprusting av kraftlinjenettet i Norge i de kommende årene. Komiteen mener dette er svært viktig for å sikre kraftbalansen og forsyningssikkerheten i Norge. Komiteen understreker at realisering av kraftlinjen mellom Sogn og Møre vil bedre kraftsituasjonen vesentlig.

Komiteen understreker også at Statnett har fått konsesjon til å starte de mobile gasskraftverkene i svært anstrengte situasjoner hvor faren for rasjoneering er høy. Komiteen påpeker at disse kraftverkene er en viktig garanti for kraftsituasjonen i Midt-Norge, de er å betrakte som nødaggregater i regionen. Komiteen presiserer at disse kraftverkene i dag ikke er prisregulerende, og at oppstart av disse i dag er knyttet til Statnetts vurdering av risikoen for rasjoneering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet peker på regjeringens prioritering av fornybar energiproduksjon og energiomlegging, herunder at regjeringen har doblet NVEs saksbehandlingskapasitet, og at NVE prioriterer saker i områder med stort kraftunderskudd. Disse medlemmer peker videre på at bevilgningene og overføringene til ENOVA har økt sterkt.

Komiteen påpeker at sertifikatmarkedet med Sverige vil gi til sammen 26,5 TWh ny kraft. Dette vil bidra til å bedre kraftsituasjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, er glad for at et felles grønt sertifikatmarked med Sverige ser ut til å være på plass fra 1. januar 2012. Samtidig konstaterer flertallet at dette markedet har blitt 5 år forsinket etter at regjeringen i februar 2006 valgte å bryte forhandlingene med Sverige, og at de først kom i gang igjen fra 2008 som følge av forhandlingene om klimaforliket i Stortinget mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Det betyr at vi har mistet mye tid i utbyggingen av ny fornybar energi i Norge, noe som har forsterket utfordringene i kraftforsyningen i Trøndelag og Møre og Romsdal.

Flertallet har merket seg at regjeringen begrunnet bruddet med Sverige i forhandlingene i 2006 med at den mente at det var urimelig med en lik fordeling av forpliktelsen om ny fornybar energi mellom Norge og Sverige, siden Sverige har flere innbyggere. Regjeringen mente at dette ville slå urimelig ut for norske forbrukere.

Flertallet har merket seg at i avtalen som nå er fremforhandlet med Sverige, er det en lik forpliktelse på 13,3 TWh i begge land, og at avtalen nå er inngått på det samme grunnlag som regjeringen brøt forhandlingene på i 2006.

Flertallet mener videre at det er viktig å skjerme de husholdninger som er mest utsatt mot økonomiske problemer, som følge av kraftig økt strømregning. Flertallet peker på at da strømprisene over hele landet var særlig høye vinteren 2002/2003, så økte regjeringen Bondevik II bostøtten for å hjelpe de husholdninger med dårligst råd, når strømregningen ble betydelig høyere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og

Senterpartiet er svært tilfreds med at regjeringen har varslet en økning av bostøtten på 318,5 mill. kroner. Dette tilsvarer en ekstrabetaling til alle som mottar bostøtte på 2 500 kroner per husstand, med en ekstra hundrelapp per familiemedlem. Dette gjør at de som trenger hjelp med strømregningen, får hjelp.

Forslag fra mindreal

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Dokument 8:32 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll, Per Sandberg, Siri A. Meling, Elisabeth Røbekk Nørve, Linda C. Hofstad Helleland og Lars Myraune om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2011 fremme en sak for Stortinget om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal – med konkrete tiltak for å sikre en sikker og effektiv energiforsyning med akseptable priser til husholdninger og industri i regionen i årene fremover.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 17. februar 2011

Siri A. Meling

fung. leder

Tor Arne Strøm

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til Stortinget,
datert 15. desember 2010**

Vedrørende Representantforslag 32 S (2010–2011) fra stortingsrepresentant Ketil Solvik-Olsen m fl om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal

Det vises til brev av 17. november d.å. fra Stortingets energi- og miljøkomité vedrørende representantforslag nr. 32 S (2010–2011) fra stortingsrepresentant Ketil Solvik-Olsen m fl om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal. Representantene fremmer følgende forslag:

”Stortinget ber regjeringen i løpet av vårsesjonen 2011 fremme en sak for Stortinget om kraftsituasjonen i Trøndelag og Møre og Romsdal med konkrete tiltak for å sikre en sikker og effektiv energiforsyning med akseptable priser til husholdninger og industri i regionen i årene fremover.”

Svar:

Kraftsituasjonen i Midt-Norge ble kraftig forverret først på 2000-tallet som en følge av sterk vekst i etterspørselen etter kraft i regionen. Dette var særlig knyttet til utvidelsene av aluminiumsfabrikken på Sunndalsøra og idriftsettelsen av Ormen Lange. Den daværende regjering gjennomførte i liten grad tiltak som kunne motvirke konsekvensene for situasjonen i kraftmarkedet av denne sterke forbruksøkningen.

Denne regjeringen har tatt kraftsituasjonen i Midt-Norge på alvor. Det er imidlertid en omfattende oppgave å få gjenopprettet kraftsituasjonen i regionen etter de alvorlige ubalanser som var skapt. Regjeringen har etter tiltredelsen høsten 2005 iverksatt omfattende tiltak for å bedre situasjonen i regionen. Det er to hovedelementer i Regjeringens politikk:

- Tiltak i regi av Statnett
- Satsingen på fornybar energi og energiomlegging

Tiltak i regi av Statnett. Det er i regi av Statnett gjennomført omfattende investeringer for å bedre situasjonen. Statnett har idriftsatt en rekke nettanlegg som skal bidra til å holde spenningen i kraftnettet innenfor akseptable grenser og for å bedre importkapasiteten til området. Videre har Statnett idriftsatt 9 kondensatorbatterier og 2 SVC-anlegg.

Det viktigste tiltaket i det siste året er idriftsettelsen av overføringsforbindelsen Nea – Järpströmmen. Svenska kraftnät gjennomførte de avsluttende arbeidene uken før påske. Dette tiltaket for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge har økt overføringskapasi-

teten inn til området betydelig. Denne er nå mellom 1800 og 2200 MW.

Statnett har videre i tillegg til nettinvesteringer satt i verk tiltak for å sikre strømforsyningen i utsatte områder før nye ledninger er på plass, ut fra en risiko for nye kalde og tørre vintre. Blant tiltakene er økt bruk av energiopsjoner i forbruk, innsigelser mot tilknytning av nytt forbruk i utsatte områder og økt beredskap for å utbedre feil i overføringsnettet. I tillegg vil NordPool nå innføre nye regler som innebærer at produsenter og netteiere må gi bedre informasjon om forventet varighet for kapasitet som er ute av drift. Dette kan ha betydning for magasindisponeringen.

SATSING PÅ FORNYBAR ENERGI OG ENERGI-EFFEKTIVISERING

Det andre hovedelementet i Regjeringens politikk for å bedre kraftsituasjonen i regionen er satsingen på fornybar energi og energiomlegging. De sentrale elementer i politikken på dette området er:

- Økning av kapasiteten i konsesjonsbehandlingen. Siden 2005 er kapasiteten i NVE doblet.
- NVE prioriterer saker i områder med stort kraftunderskudd. Midt-Norge er ett slikt område.
- Bevilgningene og overføringene til Enova har økt sterkt. I 2011 får Enova samlet sett overført 1,85 mrd kr. til sitt arbeid.

NVE prioriterer konsesjonsbehandling av prosjekter som raskt kan bidra til å styrke forsyningssikkerheten, særlig i utsatte regioner. Dette er presisert i Prop. 1 S (2009–2010) og i tildelingsbrevet til NVE. Tilsvarende presisering om Midt-Norge og/eller utsatte regioner er også gjort i tre tidligere budsjettproposisjoner.

Prioriteringen har gitt resultater i Midt Norge. I perioden 2006–2009 er det gitt endelig konsesjon til om lag 720 GWh/år vannkraft og om lag 1 TWh/år vindkraft innenfor området NO3 – Midt-Norge. For vindkraft er også prosjekter lokalisert utenfor kysten av Møre og Romsdal inkludert. I perioden 2002–2005 ble det gitt konsesjon tilsvarende en årlig produksjon på om lag 240 GWh vannkraft og 380 GWh vindkraft. I tillegg kommer nye fjernvarmeprosjekter. For vindkraft har altså mengden endelige tillatelser gitt (målt i GWh/år) økt med en faktor på 2,5 fra perioden 2002–2005 til perioden 2006–2009. Meng-

den tillatelser til vannkraft er tredoblet i samme periode.

I tillegg har NVE hittil i 2010 allerede gitt konsesjon til åtte småkraftverk i Midt-Norge som i et normalår vil produsere om lag 60 GWh (15MW). NVE har i 2010 også gitt konsesjon til fire vindkraftverk som samlet kan produsere 2 TWh (770 MW). NVEs vedtak kan bli og er til dels allerede påklaget i en del av konsesjonssakene.

Enovas formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal sørge for en kostnadseffektiv og målrettet forvaltning av midlene i Energifondet. Departementet styrer Enova gjennom en fireårig avtale, der det blant annet er satt overordnede resultatmål for virksomheten. Enova styrer midlene etter disse resultatmålene og prioriterer enkeltprosjekter som gir høyest kostnadseffektivitet. Enova forholder seg derfor til prosjekter over hele landet på en ikke-diskriminerende måte.

For 2008 og 2009 er om lag 15 prosent av de totale bevilgningene til markedsområdene varme, industri og vindkraft gått til prosjekter i Midt-Norge.

Det er i 2008 og 2009 gitt 123 millioner kroner i støtte til fjernvarme og nærvarme i en rekke byer og tettsteder i Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene. Dette gjelder både nyetablering og utvidelse av fjernvarme samt mindre nærvarmeanlegg eller lokale varmesentraler. Enova har gitt støtte til anlegg blant annet i Trondheim, Molde, Ålesund, Klæbu, Grong, Levanger, Namsos, Steinkjer, Verdal, Orkdal, Ørsta, Volda, Tingvoll, Stjørdal, Midtre Gauldal, Rissa, Røros, Stranda, Meråker, Sula, Giske, Inderøy, Namsos, Meldal, Selbu, Osen, Hitra, Flatanger, Orkdal, Oppdal, Frøya, Åfjord, Træna, Sunndal, Haram og Snåsa. Disse anleggene har en forventet varmeproduksjon på over 218 GWh/år.

I 2008 ble det tildelt 6,5 millioner kroner til energieffektivisering og energigjenvinning i industrien i Midt-Norge med et forventet energieresultat på 59 GWh/år. I 2009 ble det tildelt 50 millioner kroner i støtte til industrien og energieresultatet fra dette forventes å være på 106 GWh/år. Dette innebærer støtte til blant annet Norske Skog, Tine Meierier, Hoff Norske Potetindustrier, Ekornes ASA og Elkem Thams-havn.

Elkem Thams-havn har nylig besluttet å gjennomføre energigjenvinningsprosjektet. Det er forventet at det vil gi om lag 70 GWh/år. Prosjektet har fått 39 mill kroner i støtte fra Enova.

Hittil i 2010 har det blitt bevilget 228 millioner kroner til utbygging av vindkraftanlegget på Ytre Vikna. Dette vil gi en forventet produksjon på om lag 110 GWh/år. Fiborgtangen Biokraft AS på Skogn i Nord-Trøndelag har fått tilsagn om støtte på 120 millioner kroner i støtte fra Enova til bygging av et anlegg for produksjon av blant annet varme og elkraft basert på høytemperatur gassifisering av biomasse. Dette prosjektet har et forventet energieresultat på 100 GWh/år elkraft og 170 GWh/år fornybar varme.

I 2010 har et større energieffektiviseringsprosjekt blitt slutført. I 2007 fikk Norske Skog Skogn 50 millioner kroner i støtte til et energieffektiviseringsprosjekt i papirfabrikken. Dette prosjektet har redusert forbruket av elektrisitet med 250 GWh/år. Totalinvesteringen har vært på 350 millioner kroner.

YTTERLIGERE TILTAK

Fremover vil det viktigste enkelttiltaket i Regjeringens arbeid for å bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge være å få på plass en ny overføringsforbindelse mellom Sogn og Møre. Statnett har fått konsesjon av NVE, men vedtaket er påklaget til Olje- og energidepartementet. Saken er nå til behandling i departementet. Statnett er av departementet anmodet om å utrede og konsesjonssøke ytterligere alternativer for fremføring av kraft mellom Sogn og Sunnmøre. For å sikre en nødvendig fremdrift i saken vil departementet fatte delvedtak for to delstrekninger. En realisering av denne overføringsforbindelsen vil bedre kraftsituasjonen i Midt-Norge vesentlig.

Onsdag 8. desember ble det undertegnet en protokoll over arbeidet med å utforme et felles elsertifikatmarked i Norge og Sverige. I protokollen avklares de elementene som må være på plass for at elsertifikatmarkedet skal fungere godt, og den har dannet grunnlag for utarbeidelse av et lovutkast om elsertifikater som nå er på høring i Norge. Det er enighet om å starte elsertifikatmarkedet fra 2012. Til sammen skal landene finansiere 26,4 TWh ny kraftproduksjon i perioden 2012 til 2020. Dette øker krafttilgangen med omlag 10 prosent i Norge og Sverige over en periode på 8–9 år. Det er en stor økning som vil kunne få stor betydning også i Midt-Norge. Det vil komme både vannkraft, biokraft og vindkraft som følge av satsingen.

Kraftsituasjonen i Midt-Norge er ikke tilfredsstillende, og regjeringen vil arbeide videre med aktuelle tiltak for å styrke forsyningssikkerheten i regionen. Stortinget vil bli holdt orientert på en hensiktsmessig måte.

